

Bijbelstudie over Johannes 10:1-18 en 26-30: de goede Herder.

Dit is het machtige en prachtige gedeelte van de goede Herder. Jezus predikt Zichzelf als *de goede Herder*. Wat werkelijk herderschap inhoudt, blijkt hier. In de eenvoud van het beeld komt hier onpeilbare diepgang mee. Alle elementen uit het herder zijn van Jezus komen aan de orde. De stof is te rijk en te vol om in een kort bestek te behandelen. We moeten ons beperken tot de hoofdzaken.

In Johannes 10 vinden we twee zogenaamde *Ik-ben-woorden* van Jezus. Hij zegt: 'Ik ben de deur', en die woorden werkt Hij uit in de verzen 1-10. Vervolgens zegt Jezus dat Hij niet alleen de deur van de schapen is, maar ook de *herder*. In de verzen 11 en 14 zegt Hij: 'Ik ben de *goede Herder*'.

Jezus gebruikt dus het beeld van de herder en zijn werk om Zichzelf aan de mensen voor te stellen. Hij spreekt in een gelijkenis, vers 6, of beter nog: Jezus maakt een vergelijking tussen het werk dat herders doen en wat Hij doet. Het werk van de herder was in het oosten een bekend gegeven. Er bestond een band tussen de schapen en hun herder. Als de herder tevens de eigenaar was van de schapen, dan herkenden de schapen hun eigen herder aan zijn stem. Eigenaren van schapen hadden dikwijls een gezamenlijke schaapskooi. Binnen de kooi waren de schapen veilig en konden ze in rust de nacht doorbrengen. Er was vaak iemand die de wacht hield bij de ingang van de schaapskooi: de deurwachter, vers 3. De eigen herder van de schapen komt door de ingang, de deur, binnen en voor hem doet de deurbewaker open. Als de herder binnen is, roept hij zijn eigen schapen en alleen zij volgen hem omdat ze zijn stem kennen. Hij roept ze zelfs bij hun naam. Wanneer ze eenmaal buiten zijn, volgen de schapen hun herder. Maar een vreemde zullen ze zeker niet volgen. Ze herkennen de stem van de vreemde niet.

Jezus zegt: 'Ik ben de deur van de schapen'. De herder komt door de deur binnen. Iemand, die verkeerde bedoelingen heeft met de schapen, komt niet door de deur binnen, want hij zal niet binnen gelaten worden. Hij is een dief en een rover en is er op uit om de schapen kwaad aan te doen en hen zelfs het leven te ontnemen. Jezus is dus én de deur van de schapen én de Herder. Die beide beelden zijn in onze beleving wat lastig te combineren. Maar de zaak is wel duidelijk. Jezus is de toegang *tot* de schaapskooi en Hij is deur *voor* de schapen. Men komt de schaapskooi niet binnen buiten Jezus om. En zo is Hij ook de goede Herder.

Met grote nadruk, in volle ernst, predikt Jezus zichzelf als de deur van de schapen. In vers 7: 'Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Ik ben de deur van de schapen.' Allen die vóór Hem gekomen zijn, waren dieven en rovers. Zij waren niet de ware herders. (Met dit beeld wil Jezus overigens niet zeggen dat er vóór Hem geen mensen zijn geweest, die een herdershart hadden.) Wie door Jezus als de deur binnengaat, zal behouden worden. Zo'n 'schaap' zal ingaan en uitgaan en weide vinden. Jezus is in de wereld gekomen opdat de Zijnen leven hebben en overloed (verzen 9 en 10).

De schapen gaan een goede herder aan het hart. Hij zet zelfs, indien nodig, zijn leven in voor de schapen. Hij beschermt hen, zorgt voor hun veiligheid en voeding. De herder trotseert gevaren voor zichzelf om zijn schapen te beveiligen. Een huurling – iemand in loondienst – doet zoiets niet. De levens van andermans schapen zijn hem zijn eigen

leven niet waard. Als een wolf de kudde aanvalt, gaat de huurling er vandoor en laat de schapen over aan de wolf.

In de verzen 14 en 15 lezen we de kern van het herderschap van Jezus. Wat Jezus in deze verzen zegt en ook in de verzen 17 en 18, stijgt boven het beeld van de herder en zijn kudde uit. Het herderschap van Jezus gaat terug op de kennis van de Vader van de Zoon en van de kennis van de Zoon van de Vader. De Zoon kent de Vader en de Vader kent de Zoon (vergelijk ook bijvoorbeeld Mattheüs 11:25-30). Zoals de Vader de Zoon kent en de Zoon de Vader, zo kent Jezus als de goede Herder Zijn schapen en kennen de schapen Hem. Dit gaat diep en ver. Uit dit wederzijdse kennen van de Vader en de Zoon komt het herder zijn van Jezus voort! Christus doet dus het herderlijke werk van God Zelf. Reeds in het Oude Testament wordt God als Herder gekend. Zie bijvoorbeeld Psalm 23 en Ezechiël 34:23 en 24 en ook Jesaja 40:11. In het herderschap van Jezus blijkt dus ten volle het herderschap van God.

Het weergalozes is nu dat Jezus' kennis van de Vader zich richt op de kennis van de Zijnen. In vers 14: 'Ik ken de mijne en de mijne kennen Mij'. Jezus kent de Vader én Hij kent de Zijnen. En de Zijnen kennen Hem met eenzelfde kennis als die er is tussen de Vader en de Zoon. Wie Jezus kent als herder kent ook de Vader als herder.

En dan valt het op hoe ver de kennis van de Zoon van de Vader zich uitstrekt. *Jezus zet Zijn leven in voor de schapen.* De Herder offert Zichzelf op om de schapen te behouden. Om aan hen eeuwig leven te kunnen geven. Om werkelijk Herder voor hen te kunnen zijn, in alle omstandigheden, tot in het sterven van de schapen toe. Tot de kennis van Jezus van de Vader behoort dus ook dat Hij Zijn leven moet geven voor de Zijnen. In die kennis is het gebod van de Vader opgenomen, vers 18. Daarom heeft de Vader de Zoon lief, omdat de Zoon Zijn leven geeft. Maar Hij geeft Zijn leven om het weer te nemen. Hij legt Zijn leven uit Zichzelf af. Niemand ontnemt het Hem. Wat mensen ook aan en met Hem doen, Jezus houdt de macht in dat alles. Ook in Zijn lijden en sterven is Hij geen machteloos slachtoffer – al is Hij in de diepste zin *wel* slachtoffer, maar dan verzoenend slachtoffer voor de Zijnen – maar houdt Hij de macht. Hij heeft -om het zo te zeggen- de macht om Zijn macht vrijwillig op te geven, maar ook om het daarna weer terug te nemen. Dat gebeurde in Zijn opstanding uit de dood.

Omdat de schapen de goede Herder op *deze* wijze gaan kennen, horen ze naar Zijn stem en volgen Hem, waar Hij ook heengaat. Ze volgen Hem door 'dik en door dun', in voorspoed en tegenspoed. Maar overal vertrouwen ze op hun Herder. Bij Hem vinden ze alles wat ze nodig hebben om eeuwig leven te verkrijgen. Maar ook om zo verzorgd te worden dat ze in dit leven met uitzicht verder kunnen, ook dan wanneer er geen tijdelijk uitzicht meer overblijft. Dan is de goede Herder Zelf het uitzicht, het eeuwige uitzicht. En in de Herder is tegelijk de Vader het eeuwige uitzicht. De Herder geeft Zijn schapen eeuwig leven en zij zullen voorzeker niet verloren gaan in eeuwigheid, vers 28. Niemand kan de schapen uit de hand van de Herder roven. Geen duivel, geen machten van welke aard ook, geen tegenslagen, er is helemaal niets dat in staat is om de schapen te roven uit de hand van de Herder. Want wat de Vader aan de Herder gegeven heeft, gaat boven alles uit. Dat is het allerbelangrijkste. Niemand kan iets roven uit de hand van de Vader, vers 29. De goede Herder en de Vader zijn één!

Deze diepe en rijke zaken worden gekend in en door het *geloof*. De band tussen het 'schaap' en de Herder is er een van wederzijds kennen. De Herder zoekt de Zijnen. Hij weet hoe wij er aan toe zijn zonder Hem. Zijn zoekende en reddende liefde gaat voortdurend naar ons uit. Op Zijn liefde en zorg moeten wij ingaan. Wij hebben de verantwoordelijkheid om ons helemaal te leren toevertrouwen aan de zorg en de leiding van de goede Herder. Van onze kant gaat dat met strijd gepaard.

Het herderschap van Jezus gaat over de gehele kudde *en* over het enkele schaap. Jezus heeft volle zorg en aandacht voor de kudde maar tegelijk voor elk schaap afzonderlijk. Er is een gemeenschappelijke band aan Hem en een heel persoonlijke. Het enkele schaap hoort *in* de kudde. Daar is het een deel van. Het schaap kan niet op zichzelf kudde zijn. Anders gezegd: wie Jezus volgt hoort in Zijn lichaam, in Zijn Kerk, thuis. De *kudde* is de remedie tegen het individualisme. Het individualisme, dat in wezen weinig anders is dan op zichzelf gericht zijn, doet de kudde uit elkaar vallen. Het verbreekt de gemeenschap. De persoonlijke band aan de Herder geeft ook de band aan elkaar. De goede Herder is nog steeds bezig Zijn kudde bijeen te brengen. Het zal immers worden één kudde en één herder, zie vers 16.

Men kan ook geen anoniem schaap van de kudde zijn. De Herder en de schapen kennen elkaar. Hij roept Zijn schapen bij de naam. Wie Hem niet volgt, zegt dus *nee* tegen de kudde en *nee* tegen de Herder. Het is goed om de gevolgen daarvan te overdenken. De gemeente van de goede Herder denkt en handelt zelf ook herderlijk.

Ds. J. Jonkman.

Gesprekspunten

1. Er zijn heel wat liederen geschreven over de Goede Herder (bekend en onbekend, Nederlandstalig en Engelstalig). Zoek en beluister een paar van deze liederen op www.youtube.nl. Welke spreekt je aan en waarom?
2. Hoe versta je dat Jezus zegt: Ik ben de deur van de schapen en hoe combineer je dat met de uitspraak: Ik ben de goede Herder?
3. Waaraan kunnen we weten dat we de goede Herder volgen?
4. Wat betekent het praktisch voor je om een "schaap van de kudde" te zijn?
5. Hoe vind je in zondag 21 van de Heidelbergse Catechismus het herderschap van Christus en het herderlijke van de gemeente terug?
6. Maak samen een aantal mooie kaarten met daarop (een deel van) Psalm 23. Stuur deze als bemoediging naar mensen uit de gemeente die in een dal zitten. Zo kun je het herderlijke van de gemeente in praktijk brengen.
7. Hoe kan een mens verloren gaan en hoe kan hij niet verloren gaan? Vgl. de verzen 26-29.